

NVE
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

E-post: nve@nve.no

Saksbehandler: Bård Andreas Selstad Ottesen

Haver Advokatfirma Ans
Stavanger – Bryne

Kanalsletta 4
NO-4033 Stavanger

T: +47 51 55 44 10
F: +47 51 55 44 11
E: post@haver.no
www.haver.no

NO 964 231 680 MVA
Begrenset ansvar etter domstoloven

Stavanger, 3. mars 2016
Ansvarlig partner: Endre Skjørestad
Vår referanse: 73551/KB

UTTAK AV DRIKKEVANN FRA BIRKELANDSVATNET I BJERKREIM. SØKNAD OM KONSESJON M.V

Jeg viser til søknad om konsesjon datert 2.11.15 utarbeidet av Multiconsult på vegne av IVAR IKS.

Undertegnede representerer i alt 14 grunneiere. Jeg vedlegger grunneierliste. Grunneierne blir berørt av inngrepet. Tre av eiendommene blir berørt ved at det skjer fysiske inngrep på den respektive eiendommen. De øvrige eiendommene grenser til Birkelandsvatnet eller til Malmeisåna.

Fristen for å gi uttalelse er satt til 1.3. Ved e-post av 29.2. er det fra denne side meddelt at uttalelsen vil komme et par dager forsinket.

1. GENERELLE MERKNADER

I henhold til konsesjonssøknaden vil IVAR ta ut inntil 2,5 m³/s, eller 80 mill m³ vann pr år, fra Birkelandsvatnet, i 2050.

Ved utløpet av Birkelandsvatnet er det en middelavrenning i normalår på 12,9 m³/s. Det følger av dette at inngrepet ikke er helt ubetydelig. I tillegg skal det anlegges en 4,8 km lang overføringstunnel og det skal anlegges massedeponi mv.

Bjerkreimsvassdraget ble vernet i 2005. Dette innebar betydelige begrensninger i grunneiernes mulighet for å utnytte vassdraget. Riktignok er det i vedtaket gitt mulighet for å konsesjonsbehandle søknader om bygging av såkalte «mikrokraftverk» (med effekt opp til 3 MW). Men vernevedtaket innebærer eksempelvis at det vil ikke være mulig å anlegge ordinære småkraftverk. Andre former for utbygging langs elva er videre undergitt sterke begrensninger.

En eventuell bygging av småkraftverk i sidevassdragene, vil ikke ha medført at vannføringen i vassdraget ble endret. Disse inngrepene ville ha vært bagatellmessige sammenlignet med det tiltaket som fremgår av IVARs konsesjonssøknad. Dersom søknaden blir imøtekommet, vil man med andre ord

tillate betydelig inngrep i vassdraget, så lenge dette skjer på «storsamfunnets» premisser. For grunneiernes del er det annerledes. Her blir utnyttelsesmulighetene sterkt begrenset. For mange av grunneierne fremtrer dette som underlig og lite konsekvent.

2. AVGRENSNING – HVILKE GRUNNEIERE ER BERØRT?

IVAR har i søknaden angitt at inngrepet gjelder 14 eiendommer. For de eiendommene som har rettigheter i Bjerkreimsvassdraget (eksempelvis fiskerettigheter) nedenfor den relativt korte elvestrekningen som benevnes som «Malmeisåna», har man henvist til oreigningslovens regler om adgang til allemannasstevning. Dette er for så vidt vel og bra. Men jeg finner grunn til å minne om at Bjerkreimsvassdraget er lakseførende. Elva er blitt foredlet gjennom utstrakt kalking de seneste årene og fisket representerer en betydelig verdi for en del eiendommer. Jeg legger til grunn at endring i vannføringen kan påvirke fisket, men dog slik at de undersøkelsene som er gjort tyder på at påvirkningen er liten. Men den kan ikke utelukkes.

Det er videre slik at IVAR har oppgave over de eiendommer som har rettigheter i elva, i kraft av de partslistene som forelå ved skjønnet i 1973. (Selv om det har skjedd eiendomsoverdragelser mv., vil dette være enkelt å finne ut av ved å benytte kommunenes og kartverkets registre.)

Det dreier seg med andre ord ikke om en ukjent gruppe eiere/rettighetshavere. Jeg oppfatter det slik at reglene om allmannasstevning forutsetningsvis skal benyttes i de tilfeller der det dreier seg om en gruppe eiere/rettighetshavere som kan bli berørt og som eksproprietanten ikke kjenner identiteten til.

Endringer i vannføringen vil naturlig nok ha størst innvirkning på den delen av vassdraget som ligger nærmest utløpet av Birkelandsvatnet. Jeg anser uansett at grunneiere som grenser til den øvre del av vassdraget bør bli oppført som parter i saken, på ordinær måte.

3. KRAV TIL MINSTEVANNFØRING

I henhold til konsesjonssøknaden vil IVAR forplikte seg til å opprettholde en restvannføring på 2,5 m/s nedstrøms Birkelandsvatnet. Jeg viser i den forbindelse til at alminnelig lavvannføring ved utløpet av Birkelandsvatnet, er 2,9 m/s.

Grunneiere som har god kjennskap til vassføringen i elva nedstrøms Birkelandsvatnet, opplyser at det er svært sjeldent at vannføringen i dag er så lav som dette (2,5 m/s). Ved så liten vannføring fremtrer elva som «nesten tørrlagt».

Dersom konsesjonssøkeren først skal forplikte seg til å opprettholde en restvannføring, burde dette vært satt høyere, eksempelvis til 3,5 m/s.

4. KRAV TIL INTERESSAVVEINING. HVA ER DET REELLE BEHOVET FOR DRIKKEVANN?

Det fremgår av konsesjonssøknaden (s. 34) at en betydelig del av drikkevannet i IVARs forsyningsområde forsvinner i form av lekkasjer. Det er opplyst at den største medlemskommunen (Stavanger) har en lekkasjeandel i sitt distribusjonsnett, på 40 %. Den nest største medlemskommunen, Sandnes, oppgir en lekkasjeandel på 30 %. Utfordringen med lekkasjer i distribusjonsnettet har

kommunene hatt kjennskap til i lang tid. Det har nok sikkert blitt foretatt en del utskiftning av ledninger og andre reparasjoner, de seneste år. Men dersom dette virkelig hadde blitt prioritert i tilstrekkelig grad, må det antas at lekkasjeandelen hadde vært redusert betydelig. Men øyensynlig er det rimeligere for den enkelte kommune å betale for vann (som lekker ut) enn å forsere arbeidet med utskiftning av gammelt ledningsnett. Dette kan tyde på at reint vann, som ressurs, er for lavt priset. Det er antagelig blitt for enkelt å gjøre inngrep i vassdrag, for å tilføre byene mer vann, slik denne søknaden legger opp til.

5. AVRENNING TIL BIRKELANDSVATNET

En har registrert at konsesjonssøkeren ikke krever at det skal innføres restriksjoner hva angår utslipp til vassdraget i nedslagsfeltet til Birkelandsvatnet. Representanter for IVAR IKS har videre understreket at ordinær virksomhet og herunder ordinær landbruksdrift, vil kunne bli videreført. Det kreves ikke fastsatt restriksjoner utover det som følger av nåværende lovgivning (eksempelvis forurensningsloven med tilhørende forskrifter) og EUs vanddirektiv. Som det fremkom på informasjonsmøtet på Vikeså 20.1.16, er likevel flere av grunneierne urolige for konsekvensene ved å etablere et drikkevannsuttak i et område hvor det er betydelig husdyrhold og annen landbruksproduksjon og hvor det for øvrig også drives annen næringsvirksomhet. Man frykter, med rette eller urette, at det i fremtiden likevel kan bli innført bestemmelser som skal hindre ulike typer avrenning, som går lengre enn det som følger av den generelle lovgivningen. Nå kan det innvendes at i så fall må IVAR yte erstatning til de grunneierne dette gjelder. Men en slik omstendighet kan like fullt bidra til å skape usikkerhet, noe som i neste omgang vil kunne påvirke grunneiernes muligheter til å foreta langsiktige investeringer. Som kjent er landbruksnæringen preget av lav kapitalavkastning slik at investeringer i bygninger og anlegg må ha lang tidshorisont.

For å forebygge denne usikkerheten hadde det vært ønskelig om IVAR utarbeidet et standard avtalevilkår, eller en erklæring som bekrefter det som er uttalt muntlig ved flere anledninger. Det ville ha bedret forholdet mellom eksproprianten og grunneierne dersom det uttrykkelig ble klargjort at IVAR ikke ser behovet for noen form for restriksjoner i nedslagsfeltet, utover de bestemmelser som følger av den alminnelige lovgivningen.

Videre: at IVAR heller ikke ser at slike restriksjoner vil bli påkrevd i fremtiden. Endelig: at IVAR ikke vil påvirke kommunale eller statlige myndigheter når det gjelder generell arealdisponering med sikte på å motvirke naturlig og påregnelig næringsutvikling og utbygging innenfor nedslagsfeltet.

I den grad IVAR ikke vil kunne akseptere et slikt avtalevilkår bes en NVE vurdere nærmere om slike bestemmelser kan komme til uttrykk (i en eller annen form) i konsesjonsvilkårene.

6. FYSISKE INNGREP

På eiendommen 52/2 og 12 (eier Bjørn Tore Birkeland) skal det anlegges anleggsvei, tunellinnslag, massedeponi m.v. Undertegnede har tidligere fremkommet med merknader til planløsningen. Disse er for en stor del tatt til følge. Det har videre vært en god dialog mellom IVAR og grunneieren. En legger til grunn at det vil være mulig å komme frem til en arbeidsavtale i løpet av en måneds tid. Slik sett antar jeg at det ikke vil være påkrevd å foreta ekspropriasjon.

På tilsvarende måte pågår det forhandlingskontakt med eieren av 52/3, Svein Solberg, om rett til å krysse eiendommen med anleggsvei.

På tilsvarende måte pågår det forhandlingskontakt med eieren av 52/3, Svein Solberg, om rett til å krysse eiendommen med anleggsvei.

7. BIRKELANDSVATNET – STORAVATNET

IVAR har i konsesjonssøknaden benevnt det aktuelle vatnet som «Birkelandsvatnet». Det er for så vidt greit nok – alle er antagelig klar over hvilket vann og hvilket vassdrag det er tale om. Men noen av grunneierne har påpekt at lokalt så omtales det aktuelle vatnet i stor grad som «Storavatnet».

NVE bør være oppmerksom på at vatnet blir benevnt både som Birkelandsvatnet og Storavatnet.

8. SAMMENFATNING

Grunneierne anser at uttak av vann fra Birkelandsvatnet, som omsøkt, vil på sikt utgjøre et betydelig inngrep.

Grunneierne er oppmerksom på de samfunnsmessige hensyn som gjør seg gjeldende. Grunneierne anser likevel at ulempene ved inngrepet, samlet sett er større enn nytten. Grunneierne ser helst at det ikke blir meddelt konsesjon som omsøkt.

Dersom søknaden om konsesjon innvilges, forutsettes det at IVAR kan gi garantier for at uttaket ikke vil innebære restriksjoner i nedslagsfeltet, verken nå eller i fremtiden, ut over de bestemmelser som følger av den generelle lovgivningen.

Med hilsen
Haver Advokatfirma Ans

Endre Skjørestad

Kopi Grunneierne

GRUNNEIERLISTE

	Navn/adresse	Gnr/bnr
1	Einar Ivesdal Skjævelandsvegen 809 4389 VIKESÅ	43/1
2	Julian Egeland Skjævelandsvegen 814 4389 VIKESÅ	43/2
3	Tollef Ivesdal Gloppedalsvegen 752 4389 VIKESÅ	43/3
4	Torbjørn Ivesdal Skjævelandsvegen 768 4389 VIKESÅ	43/6
5	Tollef Malmin Gloppedalsvegen 1045 4389 VIKESÅ	44/1 44/4
6	Josef Malmei Austrumdalsvegen 21 4389 VIKESÅ	44/2
7	Tore Malmei Austrumdalsvegen 30 4389 VIKESÅ	44/3
8	Velle Agnar Espeland Gloppedalsvegen 1276 4389 VIKESÅ	45/1
9	John Magnus Espeland Gloppedalsvegen 1245 4389 VIKESÅ	45/2
10	Tor Gunnar Gjedrem Gloppedalsvegen 1291 4389 VIKESÅ	45/3
11	Magnus Sundvor Sundvor 324 4389 VIKESÅ	50/2
12	Bjørn Tore Birkeland Birkelandsvegen 165 4389 VIKESÅ	52/2 52/12
13	Iselin og Kjell Sølve Helland Opheimsgata 50 4014 STAVANGER	52/9
14	Svein Solberg Birkelandsvegen 155 4389 VIKESÅ	52/3